

SÄTERS KOMMUN
BARN- OCH UTBILDNINGS-
NÄMNDEN

Dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet vid Gustafs Förskoleområde 2016

Torbjörn Åkerlund/ biträdande förskolechef och Marie Boman/ förskolechef

Innehåll

UTVÄRDERING AV KVALITETSREDOVISNINGEN 2015.....	3
BESKRIVNING AV FÖRSKOLEOMRÅDET	4
BESKRIVNING AV FÖRSKOLEOMRÅDETS SYSTEMATISKA KVALITETSARBETE	10
NORMER OCH VÄRDEN	13
KUNSKAP, UTVECKLING OCH LÄRANDE	15
ANSVAR OCH INFLYTANDE	19
SAMVERKAN MELLAN FÖRSKOLA OCH HEM	21
ÖVERGÅNG OCH SAMVERKAN	24
SAMMANFATTNING AV ÅTGÄRDER FÖR UTVECKLING 2017-2018	28
BILAGA 1 ENKÄTRESULTAT SPRÅKLIG MILJÖ PÅ FÖRSKOLORNA I GUSTAFS.	29

Utvärdering av kvalitetsredovisningen 2015

Under två år 2015-16 har samtliga förskolor i Sätters kommun arbetat med samma prioriterade mål. Nedan kommer en kort utvärdering av de målen som avslutades sista mars 2016. Utvecklingsområdena är väl kända hos pedagogerna.

- **Pedagogisk dokumentation** för att synliggöra barnets lärande. Samtliga avdelningar har utvecklats och barnens kommentarer och tankar finns med i dokumentationen. Reflektion tillsammans med hela barngruppen görs och alla får komma till tals och vara delaktiga. Barngrupper med äldre barn blickar tillbaka och reflekterar över det som skett under månaden. I den pedagogiska dokumentationen används bland annat lärplattor och datorer. Pedagogisk dokumentation har lett till att få syn på barngruppens utveckling och barnens inflytande på verksamheten.
- **Plan mot diskriminering och kränkande behandling** är en viktig del för förskolan att arbeta med och ge barnen en bra grund att stå på. Samarbete skedde med skolans elever i åk 5 på Enbacka skola. Material införskaffades med handdockor och färdiga diskussionsfrågor för pedagogerna att arbeta tillsammans med barnen. Även förskolornas yngsta barn har arbetet påbörjats, så som att t.ex. kunna säga stopp genom att markera med att sätta upp handen om man inte vill att kompiserna ska ta ens leksak, istället för att knuffa till. Att arbeta med att vara en bra kompis är grundläggande förhållningssätt som implementeras i förskolan. Barnen tar själva fram förhållningssätten och hänvisar till dem när situationer uppkommer tex, när de inte kommer överens, hur ska man agera. Många avdelningar har tillverkat kompisolar eller kompisblommor med dessa förhållningssätt.
- **Hälsa** var det tredje utvecklingsområdet som innehåller allt från maten som serveras till utelek, rörelse, kroppen m.m. Ett mer medvetet tänk och planering hos pedagogerna har gjort att det skett en utveckling, t.ex. vad är bra för ett barns läsutveckling när det gäller rörelser, att pedagogerna gör lekar och rörelser som gör att hjärnbalken korsas genom att använda båda hjärnhalvorna osv. Projektet Matspanarna för kommunens femåringar är en del i hälsa, att barnen får kunskap om vart maten kommer ifrån och att de får vara med att producera mat på olika sätt. Att de får kunskap om kretsloppet och att de är en del av det. Alla förskolor arbetar med Grön flagg som innehåller olika utvecklingsmål för en hållbar värld.

Beskrivning av förskoleområdet

God miljö för lärande

I Gustafs förskoleområde ingår tre förskolor. Konvaljens förskola är den som byggdes först på 70- talet, består av fyra avdelningar. På en av avdelningarna är det pedagogisk omsorg/familjedaghem.

Mora by förskola stod klar 2008 och består av sex hemvister/avdelningar som är fördelade på två arbetslag.

Storhaga förskola som från början var en tandläkarmottagning och vårdcentral fick ny verksamhet 2010. Består av tre avdelningar och under läsåret 2015-16 utökats tillfälligt med en avdelning som bestod av förskolans femåringar. Anledningen var att barnantalet ökat i Gustafs och många syskon önskade plats på förskolan. Under hösten 2016 återgick förskolan till tre avdelningar.

Alla lokaler är anpassade till verksamheten med fina utomhusmiljöer och stora grönområden med lekredskap för alla åldrar.

Inomhusmiljön är anpassad till verksamheten. Pedagogerna ändrar om efter barnens behov och intressen.

Skyddsronder görs varje år och vidtar åtgärder på det som inte är godkänt. Skyddsombuden i enheten rapporterar om en olycka inträffat på förskolan som sedan följs upp på samverkan i enheten.

En gång om året får vårdnadshavarna ta del av en föräldra enkät som ligger till grund för förskolans arbete och utveckling. Den fråga som fått lägst siffra på samtliga förskolor handlar om utemiljön och därefter inomhusmiljön.

Tabell 1. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97.8%)

	2016
<i>Förskolans inomhusmiljö är stimulerande</i>	93%
<i>Förskolans utemiljö är stimulerande</i>	84%

Frågan har lyfts på föräldramöten under hösten, men inget konkret har framkommit hur de tänker eller tycker när de svarar på frågan om barnens utemiljö. Önskemål finns sedan tidigare om solskydd framför allt över sandlådorna för de yngsta barnen. Konvaljens gård är väldigt sliten med allt från staket till lekredskap och vegetation.

Pedagogerna har en stor vilja och kreativitet till att med enkla medel göra förskolans gård mer lustfylld och att den pedagogiska verksamheten fortsätter även ute på gården. Att barnen har möjlighet till språkutveckling, matematik eller skapande. Siffror och bokstäver sätts ute på förskolornas staket, eller målas på marken mm.

När det handlar om inomhus miljön har troligtvis pedagogerna och vårdnadshavarna inte samma bild. Pedagogerna väljer ibland att byta ut eller ta bort material på avdelningen som inte barnen är intresserade av och vårdnadshavarnas intryck är att det är för lite leksaker.

I Gustafs förskoleområde går i dagsläget 176 barn och barngruppernas sammansättning görs i samråd med pedagogerna och förskolechefen. Utgångsläget i Sätters kommun är att sex barn ger en heltidstjänst.

Barngrupper med de yngsta barnen är färre till antalet än barngrupper med äldre barn.

Vi har omplacerat några barn i barngrupperna efter barnets mognad och inte tittat på ålder eller kön. Under vårterminen 2017 kommer fler barn att skolas in i verksamheten och fler pedagoger kommer att anställas under en begränsad tid. Det är i Gustafs förskoleområde som förskoleplatserna inte räcker till, för att nya hus byggs och fler barnfamiljer flyttar till Gustafs. Mora by kommer tillfälligt öppna en avdelning under vt-17.

Pedagogerna arbetar med att dela upp barngrupperna i mindre grupper under dagen, för att bland annat minska ljudnivån och att alla barn ska få möjlighet att utvecklas i sin egen takt.

Enheten ansökte om stadsbidrag för att kunna minska grupperna, men fick avslag på ansökan. Ansökan skickades in för Storhaga förskola.

Som stöd för analys av barngruppernas sammansättning och storlek används Skolverkets värderingsmaterial BRUK¹ [1]. Kontrollmomentet har följts upp genom analys vid de tre förskolorna inom Gustafs förskoleområde. Personalen har utifrån tio kriterier analyserat om förskolans barngrupper har en lämplig sammansättning och storlek, så att varje barn stimuleras i sin utveckling och sitt lärande samt erbjuds en trygg omsorg. En ny kartläggning kommer att genomföras under november månad 2016.

Utifrån de förutsättningar som finns i Sätters kommun framkom det att pedagogerna till stor del eller helt instämmer med kriterierna. Pedagogerna är med och planerar barngruppernas sammanställning och storlek i samråd med förskolechefen, eftersom de har mer kännedom om det enskilda barnet och dess utveckling.

Skyddsronder och brandronder görs kontinuerligt och brister åtgärdas efter hand. Vid olyckor som barnen är med i rapporteras det i ett system som dokumenteras och följs upp i enhetens samverkan som arbetar för att minimera olyckor. Åtgärder görs för att säkerställa barnens lärmiljö.

Att miljön är anpassad och trygg för barnet är avgörande för barnets utveckling och lärande. Det gäller både den psykiska och fysiska miljön. En avdelning har genomfört en trygghetsvandring med barnen på förskolan och de har fått varit delaktiga genom att tala om vad som gör dem otrygga. Kartläggningen ligger till grund för att upprätta en ny plan

¹ BRUK är ett verktyg för självskattning av kvaliteten i samtliga skolformer och är ett stöd i det systematiska kvalitetsarbetet. Självskattningen görs med hjälp av indikatorer och kriterier som är framtagna med utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna.

mot diskriminering och kränkande behandling och göra vårdnadshavarna mer delaktiga utifrån barnens synpunkter.

Barnens synpunkter tas på allvar och åtgärder tas fram. Ex.

”När någon fröken blir arg kan man bli rädd”- diskutera på Apt, förhållningssätt/ICDP

”Jag vill inte att någon ska kasta sand”- tillsammans med barnen upprätta lekregler i sandlådan.

”Läskigt om det är många barn i hallen”- dela barngruppen vid på och avklädning.

”Man blir ledsen om någon säger något dumt”- Diskutera känslor med barnen, förhållningssätt och läsa böcker.

”Vill vara själv på toaletten” – Pedagogernas ansvar.

Vid inskolningen på förskolan byggs det första samarbetet upp mellan hem och förskola som ligger till grunden för barnets förskoletid.

Tabell 2. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97.8%)

	2016
<i>Jag upplever att mitt barn känner sig trygg på förskolan</i>	99%

Personal

Verksamheten består av tre yrkeskategorier, barnskötare och förskollärare, samt en specialpedagog som är knuten till förskolorna i Gustafs och är anställd av elevhälsan i kommunen. Finns även en specialpedagog med inriktning mot språk, tal och hörsel som arbetar mot förskolans verksamhet.

Verksamheten bygger på läroplanen för förskolan, Lpfö 98, reviderad 2010 och skollagen. Förskolechefen har sett att det skett en utveckling genom att pedagogerna planerar och dokumenterar utifrån styrdokumentet. Pedagogerna strävar mot målen och det synliggörs i dokumentation, utvärderingar samt i månadsbrev till vårdnadshavarna. Ett av enhetens prioriterade mål är att pedagogerna ska reflektera och koppla sin verksamhet till läroplanens mål mer än förut. Diskussioner i arbetslag, på planeringsdagar och Apt görs utifrån läroplanens mål och vad målen innebär. Det bidrar till ett kollegialt lärande och en mer gemensam grund att stå på. Att alla blir mer säkra och trygga i sitt uppdrag.

I Säter har vi arbetat fram ett gemensamt material inom förskolan, som vi arbetar efter och kallar ”den goda förskolan”. Alla barn ska ha samma förutsättningar och det spelar ingen roll vilken förskola barnet går på. I Säter har vi samma målbild vad vi vill att barnet ska ha med sig för kunskaper när det lämnar förskolan. Det ger även en trygghet för personalen med samma riktlinjer. Den goda förskolan bygger på förskolans läroplan.

Arbetet i förskolan bygger på ett kompetent och välfungerande arbetslag, och att hela förskolan samverkar. Att bygga trygga och stabila arbetslag diskuteras på Apt, planeringar och i samverkan. Olika övningar har genomförts under året för att få en mer samsyn och att se olikheter som en tillgång och respektera varandra. Förskolechefen påminner vid flertalet

tillfällen om grupprocessen, t.ex. när en ny kollega anställs eller omfördelning i arbetslagen sker. På samtliga förskolor finns lagledare som träffar förskolechefen regelbundet.

Personal

Samtliga förskollärare har behörighet och lärarlegitimation och ett fåtal har även lärarbehörighet.

	Barnskötare	Förskollärare	Totalt antal anställda	Andel förskollärare
Mora by	7	5	12	41,6%
Storhaga	4	5	9	55,5%
Konvaljen	3	6	9	66,6%
Konvaljen/Pedagogisk omsorg	3	0	3	0,0 %

Sammanlagt för enheten i Gustafs är andelen förskollärare 53,3% (Pedagogisk omsorg är inte medräknat)

På samtliga förskolor arbetar vikarier av olika skäl, under föräldraledighet, tjänstledighet eller kort tidsfrånvaro. Det är personal med barnskötarutbildning och i vissa fall ingen riktad utbildning mot barn men erfarenhet av att arbeta på förskolan.

Våren 2016 anställdes tre nya förskollärare med placering på var förskola, samt två barnskötare med placering på Storhaga och Mora by.

Förskolechefen strävar mot att det ska vara minst en förskollärare per avdelning. Målet är uppnått på Konvaljen och Storhaga, på Mora by saknas det en förskollärare.

Personalomsättningen är låg och orsaken till uppsägning är oftast flytt till annan ort. Eller att de förskollärare som även har behörighet som lärare vill pröva på att arbeta i skolan.

Kompetensutveckling

Från 1 april 2016 har pedagogerna i Gustafs förskoleområde arbetat efter nya prioriterade målområden för att utveckla verksamheten. Målen är framtagna utifrån pedagogernas utvärderingar och riktar sig bara mot förskolorna i enheten, till skillnad från föregående år när samtliga förskolor i kommunen haft samma utvecklingsmål. Anledningen till förändringen är att enheterna har kommit olika långt och har olika behov för t.ex. kompetensutveckling.

Gustafs förskoleområdes prioriterade mål för 2016-18:

- Förankra och konkritisera läroplanen för förskolan (Lpfö- 98, reviderad 2010)
- Språkutveckling
- Matematik, natur och teknik
- Pedagogisk dokumentation/synliggöra barnets lärande

För att pedagogerna ska ha möjlighet att sträva mot de prioriterade målen har förskolechefen tillsammans med biträdande förskolechef och BUNs IT-pedagog arbetat med IT utveckling. Under hösten 2016 har de pedagoger som behövt grundutbildning i användandet av dator, First Class samt ordbehandling fått utbildning.

Under året 2017 kommer arbetet fortsätta med att pedagogerna utbildas inom källkritik, PUL, informationssökning samt utvecklas inom användandet av IT som ett pedagogiskt redskap. Förskolechefen tillsammans med biträdande förskolechef har gjort en utvärdering i en utvärderingsmall som heter LIKA och utifrån det upprättas en ny handlingsplan för fortsatt arbete och utveckling.

I enheten finns en utvecklingsgrupp som arbetar utifrån förskolornas behov av utveckling. Förra året arbetade gruppen med småbarnspedagogik och i år med inriktning på plan mot diskriminering och kränkande behandling. Biträdande förskolechefen arbetar med representanter från varje förskola med att utveckla arbetet kring att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och andra kränkningar i förskolan samt arbetet med plan mot diskriminering och kränkande behandling. Gruppen har tittat på husmodellen för förskolan som diskrimineringsombudsmannen tagit fram. Ett verktyg som syftar till att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och andra kränkningar i förskolan. Den kan användas för samtal och reflektioner om situationer i förskolan utifrån de olika diskrimineringsgrunderna.

Verktyget består av en husmodell av ett förskolehus i form av en affisch och en handledning till verktyget i form av en skrift. Alla förskolor har affischen inramad samt handledningen till sitt arbete.

Utvecklingsgruppen kommer även att titta på befintliga plan mot diskriminering och kränkande behandling och samla in uppgifter till planen under hösten 2016 samt våren 2017 för att sedan upprätta en ny i september 2017. plan mot diskriminering och kränkande behandling ska finnas med i arbetet på förskolan och tas upp på arbetsplatsträffarna under våren 2017 för att stämma av hur arbetet fortskrider.

De pedagoger som önskat utbildat sig inom NTA² (luft, vatten, ljud) har haft möjlighet till det under året, samt enskilda riktade utbildningar för pedagogerna.

Litteratur har köpts in under året efter önskemål och behov för kompetensutveckling.

Förskolechefen arbetar också för att behålla de förskollärare som i dag arbetar i verksamheten, genom att ge dem utmaningar som leder till utveckling inom yrket. Under hösten 2016 har två förskollärare fått delta i två kommunövergripande arbeten som påbörjats. Ett är samarbete med Skolverket och Högskolan Dalarna för att kunna utveckla kvalitetsarbetet och analysen i kvalitetsredovisningen. Det andra är strategiarbete – den röda tråden som ska genomsyra hela verksamheten från förskolan till gymnasiet.

² NTA står för naturvetenskap och teknik för alla och ger pedagoger möjlighet att arbeta laborativt med naturvetenskap och teknik från förskoleklass upp till år 9. Det finns 20 olika teman att välja mellan.

Inom kommunen har det funnits möjlighet att söka till ett aspirantprogram för att stärka medarbetare inför en möjlig framtid som ledare. Utbildningen vänder sig till tillsvidareanställda medarbetare som har förutsättningar och vilja att utveckla sig själv inom kommunikation och ledarskap. Ingen inom Gustafs förskole område har dock sökt till utbildningen.

Organisation

Gustafs förskoleområdes ledning består av förskolechef på 100 % och en biträdande förskolechef som arbetar 25 % mot förskolan och 75 % mot Enbacka skola. I teamet finns också en skolassistent som arbetar mot förskolorna och skolorna i Gustafs och Stora Skedvi.

Förskolechefen har förskolläraryr utbildning och gått rektorsprogrammet, samt varit förskolechef i 12 år.

Förskolechefen och biträdande förskolechef ingår i kommunens utvecklingsgrupp för förskolan som träffas regelbundet tillsammans med kollegor och förvaltningschef samt biträdande förvaltningschef och arbetar med utvecklingsfrågor.

Minst en gång i månaden träffas samtliga chefer inom förskola och skola i ledningsgruppen som också leds av förvaltningschefen och biträdande förvaltningschef. Här tas kommunövergripande diskussioner upp och ser till helheten från förskola till skola och arbetar efter konceptet ”den röda tråden” .

En gång i månaden träffas förskolechefer från Gustafs och Stora Skedvi, rektor, specialpedagoger från förskolan och skolan, samt skolans kurator tillsammans med socialtjänsten i ett så kallat EHT- elevhälsoteam. Här lyfts frågor upp kring barn och elever, som lärare och pedagoger har signalerat om till förskolechef eller rektor. Ett väl fungerande koncept och frågorna kan oftast lösas snabbt för det enskilda barnet/eleven eller familjen.

I kommunen finns ett annat EHT barnteam där samverkan med elevhälsan och förskolorna ingår. Här diskuteras bl.a. vilka stödinsatser, resurser som behövs och erfarenhetsutbyte. Samverkan med barnvårdscentralen ingår också i detta EHT som sker ca 2-3 gånger/år.

Alla förskolor har lagledare som träffas regelbundet för att ta emot information, diskutera utveckling mm. Det är en styrka att kunna arbeta för enhetens utveckling och likvärdighet.

I enheten finns också en samverkansgrupp med representanter från Lärarförbundet och kommunal som arbetar med arbetsmiljöfrågor. Finns frågor som gruppen vill lyfta kommunövergripande lyfts de till den centrala samverkan inom BUN. (Barn och utbildningsnämnden)

Apt (arbetsplatsträffar) sker på kvällstid efter att verksamheten är stängd och alla anställda deltar och kommer till tals, oftast genom turtagning. Alla anställda har ansvaret att lägga in punkter till kommande möte.

Även enskild tid finns till pedagogerna för att kunna utvärdera och planera på den enskilda avdelningen.

Analys

Förskolechefens analys av verksamheten är att det skett en utveckling och alla är med och arbetar utifrån läroplanen. Personal som inte har utbildning inom barnomsorgen har tagit till sig kunskapen om förskolans uppdrag. Alla barn ska ges samma möjligheter men kanske inte på samma sätt utifrån den egna individen. Det har framkommit genom diskussioner på Apt och i samtal med arbetslagen.

Förskolechefen upplever att pedagogerna är mer engagerade och intresserade av att diskutera utveckling samt delge sina kollegor goda exempel.

Åtgärder för utveckling

Målet är att inspirera fler förskollärare att läsa till VFU handledare, 7,5 poäng för att kunna ta emot lärarstuderande, som också är en viktig del i rekryteringsarbetet och förskolans utveckling. Under hösten 2016 har två förskollärare påbörjat utbildningen. De kommer få delge sina kunskaper till förskollärarna och inspirera dem.

Beskrivning av förskoleområdets systematiska kvalitetsarbete

Under läsåret har Sätters kommun varit med i ett pilotprojekt tillsammans med Skolverket och högskolan Dalarna för att utveckla enheternas kvalitetsarbeten och analysdelen. För Gustafs förskole område har förskolechef, biträdande förskolechef och en pedagog från verksamheten deltagit och valt området barns språkutveckling.

I maj månad samt oktober har alla avdelningar på förskolorna i Gustafs fått svara på en enkät om språklig miljö utifrån sin barngrupp. De har även läst ett dokument om språkets betydelse för barns utveckling och lärande och diskuterat på planeringsdagen i maj månad om språkets betydelse och vilken betydelse förskolan har. Sång och rytmik stimulerar också språkutvecklingen, att få ta del av olika rytmer, takter osv.

Enkäten innehöll 4 huvudrubriker: högläsning, samtal/berättande i mindre grupper, språkstimulerande lärmiljö samt språkstimulerande aktiviteter. Se resultat i [bilaga 1](#).

Vår verksamhet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras och följas upp, barn och föräldrar ska också vara delaktiga i utvärderingen. Det sker genom utvecklingssamtalen och på föräldramöten, eller att enskilda vårdnadshavare hör av sig till förskolechefen.

En viktig del i förskolan är barngruppernas storlek och sammansättning och till stöd använder vi oss av BRUK³. Förskolechefen samverkar med pedagogerna för att sammansättningen ska bli så bra som möjligt. Det största arbetet sker i slutet av vårterminen för att till hösten kunna skola in nya barn i verksamheten.

I enheten finns ett kalendarium som alla arbetar efter. Verksamhetsåret är planerat och ligger till grund för kvalitetsarbetet.

Kalendariet har fungerat bra och ger en god struktur åt verksamheten. Under året som gått har en enkät genomförts- föräldraenkät i samband med utvecklingssamtal med vårdnadshavarna. Uppföljning på handlingsplanen från arbetsmiljöenkäten som genomfördes 2015.

Vårdnadshavarna fick en återkoppling av föräldraenkäten på föräldramötet som hölls på samtliga förskolor under september månad. Förskolechefen kopplade varje fråga till förskolans uppdrag och hur vi erbjuder alla barn utbildning i förskolan och att mycket sker genom leken. De frågor som hade något lägre siffror hade förskolechefen en dialog med vårdnadshavarna, för att kunna få mer konkreta förslag hur vi på förskolorna kan utvecklas ytterligare eller behålla det goda resultatet.

Förskolechefen och biträdande förskolechef gjorde en självskattning när det gäller IT och genomfördes i en utvärderingsmall som heter LIKA. En handlingsplan har upprättats för utveckling av IT användandet under 2016- 2017 i Gustafs förskoleområde.

Verksamheten dokumenteras kontinuerligt genom, foton, portfolio, barnintervjuer och lotusdiagram⁴. Lotus gram görs före en planerad aktivitet och efter i utvärderingssyfte. För att reflektera utifrån läroplanens strävans mål. Samtliga förskolor arbetet med Grön flagg, och det dokumenteras för att kunna påvisa utveckling.

På planeringsdagarna som är under året sker uppföljning och utvärdering av verksamheten som leder till utveckling genom att analysera och sätta upp nya mål. Alla pedagoger får feedback på planering och utvärdering av förskolechefen. Dokumentet som används till planering och utvärdering har utvecklats under året och fått en rubrik med reflektion. Pedagogerna ska reflektera under terminen för att säkerställa att de stävar mot läroplanen och enhetens prioriterade mål. Är de på rätt väg eller behöver de ändra i sin planering och får alla barn samma möjligheter till utveckling och utmaningar?

³ BRUK är ett verktyg för självskattning av kvaliteten i samtliga skolformer och är ett stöd i det systematiska kvalitetsarbetet. Självskattningen görs med hjälp av indikatorer och kriterier som är framtagna med utgångspunkt i de nationella styrdokumentet.

⁴ Lotusdiagram, är ett dokumentationsverktyg som används för att få syn på barnets läroprocesser utifrån målen från förskolans läroplan

Personalen har också enskild planeringstid för att utveckla verksamheten, både enskilt och i arbetslaget. Önskemål är att kunna skapa mer individuell planeringstid. När det är mycket frånvaro av personalen p.g.a. av sjukdom måste den enskilda planeringstiden prioriteras bort delvis eller helt.

Analys

Under hösten 2016 har förskolechefen och biträdande förskolechef haft utvecklingssamtal i arbetslaget. Pedagogiska diskussioner utifrån förskolans läroplan och pedagogernas planering var syftet med utvecklingssamtalet. Diskussioner om "hur" de ser att det skett en utveckling i barngruppen. Föregående utvärderingar har skrivits om själva "görandet" vad de har gjort för aktiviteter. Under året har flertalet samtal och diskussioner förts om "hur" pedagogerna kan påvisa att det skett en utveckling, har det enskilda barnet utvecklats? Det är de små sakerna som är viktiga att fånga upp i vardagen som är en stor del av förskolans mål.

Förskolechefen har varje vecka skickat ut ett av Läroplanens mål i sin veckoplanering som många pedagoger har läst och reflekterat kring, vad gör de för att sträva mot målet, eller vad gör arbetslaget. Många pedagoger har tyckt det varit bra och utvecklande att ta ett mål i taget och stanna upp och reflektera kring.

På planeringsdagen i oktober fick samtliga pedagoger ett mål att reflektera kring under kunskap, utveckling och lärande. Det blev bra pedagogiska diskussioner och ett kollegialt lärande.

En analys av samarbete med högskolan Dalarna har förskolechef, biträdande förskolechef och den pedagog som deltog i arbetet kommit fram till att analysdelen i pedagogernas utvärderingar behöver fortsätta att utvecklas. Att alla är trygga i sina utvärderingar och kopplar ihop det med det systematiska kvalitetsarbetet. Genom diskussioner och kollegialt lärande ska det utvecklas.

Under året har vårdnadshavare hört av sig när de upplevt att barngruppens sammansättning inte varit bra. Vi har omplacerat ett fåtal barn efter önskemål. Även pedagogerna har reflekterat över barngruppens sammansättning och vi har omplacerat några barn, för att de ska få rätt utmaningar.

Åtgärder för utveckling

Flertalet av målen i läroplanen kommer att arbetas igenom under kommande Apt och planeringsdagar för att göra alla mer medvetna och reflektera kring det lärande som sker i förskolan. Att alla ska känna att man kan ta hjälp av en kollega för att diskutera läroplanens mål, kopplat till sin barngrupp.

Förskolechef och biträdande förskolechef håller på och upprättar ett nytt årshjul. Att allt är samlat i ett och samma dokument för det som gäller enheten och hela kommunen med allt

från mötestider till enkätundersökningar och skyddsronder mm. Planen är att införa det till januari 2017.

Enhetens prioriterade mål kommer att fortlöpa till mars 2018. Pedagogerna behöver minst två år för att arbeta grundligt med utvecklingen.

Göra enkäterna enligt verksamhetsåret. Fortsätta med enkät om språket terminsvis för att mäta utveckling. Upprätta en handlingsplan för att sträva mot ökad likvärdighet och kvalitet.

Normer och värden

Alla förskolor har en plan mot diskriminering och kränkande behandling som handlar om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Att vardagen är trygg är en förutsättning för att barnen ska kunna utvecklas i vår verksamhet på lika villkor. Att ha en bra kommunikation med barnets vårdnadshavare är betydelsefullt och att barn och vårdnadshavare är trygga i vår verksamhet. I utvecklingssamtalen med vårdnadshavarna samtalar pedagogerna om barnets upplevelse på förskolan. Inför samtalen gör pedagogerna intervjuer med barnet om trivseln på förskolan där det framkommer hur barnet upplever det. Det delges i samtalen och barnen får uttrycka sina åsikter. Framkommer det negativa synpunkter tas de på största allvar och pedagogerna arbetar i samarbete med hemmet och barnet i centrum.

En ny plan upprättas i mitten av 2016 på samtliga förskolor.

Det är en viktig del av förskolans pedagogik att ge barnen en grundläggande värdering att alla människor är lika mycket värda och ska behandlas med respekt. De flesta av pedagogerna har fått utbildning i ICDP- vägledande samspel och samtliga förskolor har ICDP ambassadörer för att hålla arbetet och diskussionerna levande, finns med som punkt på alla Apt. (arbetsplatsträffar)

Förskolan har också i uppdrag att arbeta för jämställdhet mellan könen och arbetet i enheten har gått framåt. Tittar på barnets behov av utveckling och lärande, spelar ingen roll vilket kön barnet har. Vid inköp av material och möblering, val av tema osv. har pedagogerna med sig ”genusglasögonen”. Diskussioner förs med barnen i vardagen t.ex. ett barn påstår att ”pojkar inte ska laga mat eller städa det gör bara mammor”, vid dessa tillfällen förs diskussioner med barnen om deras tankar och funderingar kring stereotypa könsroller.

Resultatet från föräldraenkäten visar på bra siffror och pedagogerna arbetar ständigt med att varje barn ska känna sig omtyckt och sedd. Det handlar om social träning och kunna vara i en grupp och kunna kommunicera, bli respekterad och förstådd.

Tabell 3. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97.8%)

	2016
<i>Förskolan stödjer mitt barns sociala utveckling</i>	98%

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin identitet och känner trygghet i den, blir självständig. Pedagogerna är viktiga förebilder och arbetsklimatet är viktigt och att barnen tycker det är roligt att gå till förskolan.

Tabell 4. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97.8%)

	2016
<i>Jag upplever att mitt barn tycker att det är roligt på förskolan</i>	98%
<i>Personalen visar att de tycker om mitt barn</i>	99%

Pedagogerna lägger stor fokus på bemötandet när barnet kommer till förskolan för att visa att de är välkomna och efterlängtade. Resultatet från föräldraenkäten är höga och vi diskuterar bemötande på Apt, hur viktigt det är. Ibland inträffar det att ett barn inte vill gå till förskolan av olika anledningar. Pedagogerna är bra på att hitta på individuella lösningar utifrån barnets intresse och nyfikenhet för att vända den negativa till något positivt. Pedagogerna är lyhörda och genom ett gott samarbete med vårdnadshavarna kommer de alltid fram till en lösning. Under året som varit har några enskilda handlingsplaner upprättats efter att barn inte känt sig trygga, eller känt sig utanför kamratgruppen, som har skickats vidare till huvudmannen. Efter ett gott samarbete med vårdnadshavarna och pedagogernas goda insatser har ärendena avslutats efter en termin. Handlingsplan följs upp och utvärderas i samråd med vårdnadshavare, pedagog och förskolechef.

Analys

Pedagogerna har arbetat mycket aktivt med att ge barnen olika verktyg och arbetat med att sätta ord på känslor. Det har medfört att barnen diskuterar och återkopplar till dokumentation som finns på avdelningen när de är oense om något. Barnen är goda förebilder för varandra. Pedagogerna fångar upp beteenden som inte är accepterade och arbetar förebyggande mot kränkning. Dels den som kränker ska få stöd och den som blir kränkt och att ta alla barns upplevelser på allvar.

De yngsta barnen kan också sätta gränser genom att sätta upp handen och säga stopp om de inte vill, istället för att t.ex. slå eller knuffa sin kamrat. Pedagogerna uppmuntrar barnens positiva förhållningssätt som leder till utveckling och trygghet.

Åtgärder för utveckling

Alla barn från två år ska vara med i trygghetsvandring på sin förskola. Genom barnobservationer hos de yngsta barnen som inte kan uttrycka sina åsikter, ska pedagogerna göra en kartläggning till vem barnet tyr sig till i första taget och ha med det i sin planering och

gruppuppdelningar. De äldsta barnen får svara på en enkät med glada eller ledsna gubbar samtidigt som pedagogerna ställer en fråga till barnet. Barnet får ringa in det alternativ som de tycker stämmer in. De negativa åsikterna från barnen ska åtgärdas och återkopplas till barnen och vårdnadshavarna. Samt att de läggs in i handlingsplanen för plan mot diskriminering och kränkande behandling. T.ex. upplever ett barn att det är otryggt i sandlådan, upprättas gemensamma regler för lek i sandlådan. Barnen är delaktiga i framtagandet. Specialpedagogen i enheten kommer introducera "samtalsmattan" som är ett annat verktyg för pedagogerna så de kan fånga upp barnens åsikter och tankar kring verksamheten.

Kunskap, utveckling och lärande

I barns lärande ingår många områden och vi har ett stort ansvar att erbjuda, stimulera och utmana varje barn efter mognad och ålder. Verksamheten ska präglas av pedagogik där omsorg, fostran och lärande ska bilda en enhet. Den ska utgå från barnets erfarenheter, intressen och behov och åsikter, det skapar mångfald i lärandet.

I vår verksamhet har vi stöd av en specialpedagog som ger handledning till arbetslagen kring barn som behöver extra stöd. Alla barn ska få möjligheten att utvecklas efter sina förutsättningar.

Ett arbetslag i enheten har särskilda anpassningar där också personaltätheten är något högre. Alla barn ska ha samma möjlighet till att lyckas och utvecklas. Extra och kontinuerlig handledning av specialpedagogen och ett "fyrkantigt" förhållningssätt har gett ett bra resultat. Genom att träna och förbereda barnen i allt, förklara allt som vi vuxna ser som självklart och arbeta med tydliggörande pedagogik gör att det sker en utveckling. Tydliga ramar och gränser ger trygghet.

Pedagogernas uppdrag är att inspirera barnet så det får en nyfikenhet till att vilja lära. Ge verktyg till att kunna hantera konflikter, följa gemensamma regler. Ger kunskap om olika kulturer. Utveckla sin motorik, förståelse för naturvetenskap, matematiska begrepp mm. är en stor del av pedagogernas arbete.

Språket är en viktig del och mycket av barnets ordförråd grundläggs i förskoleåldern. Att pedagogerna arbetar medvetet med kommunikation och språkutveckling är avgörande framöver för barnets språkutveckling.

Från tre års ålder använder pedagogerna TRAS schema⁵ Materialet är ett forskningsbaserat material som tar hänsyn till flera olika språkliga aspekter i barnets utveckling. Allt från det egna talet till förmågan att förstå och tolka uppmaningar eller innebörden.

⁵ Tidig Registrering Av Språkutveckling.

Att stödja barnets språkutveckling sker från dag ett, genom de dagliga samtalen. Sätta ord på allt som sker och omger barnet. Många pedagoger använder tecken som stöd och barnen anammar det snabbt. De barn som inte har talet kan uttrycka sig och göra sig förstådda. Vilket också gör att konflikter minskar för att barnet kan kommunicera.

Bilder som stöd är det många avdelningar som använder, det kan vara på de aktiviteter som ska ske under en dag. Eller så kan det vara ett rutinschema hur ett toalettbesök går till mer i detalj, för att alla barn ska bli självständiga och lita till sin egen förmåga.

Under två år har samtliga avdelningar med de yngre barnen arbetat med ett material som heter Babblarna. Det är figurer som heter olika namn som stimulerar till att barnet formar munnen och sätter tungan rätt för att träna sin munmotorik och språkträning. T.ex. en hund som heter Vovvo och en annan figur heter Diddi osv.

Varje Babbel har också olika egenskaper så diskussioner om känslor och att alla är olika, känner olika ingår också. Babblarna är kopplade till förskolans läroplan och strävansmål. Språkträningen sker genom leken utan att barnet tänker på det.

Språklust är ett annat material som används för de lite äldre barnen. Ett gott samarbete med Gustafs bibliotek och sagoläsning, rim och ramsor både spontant och i planerad aktivitet sker kontinuerligt och dagligen. Att barnen gör massagesagor på varandra är ett exempel på en planerad aktivitet.

På varje förskola finns det möjlighet för vårdnadshavarna att låna hem böcker som kommer från biblioteket i Gustafs och litteraturen byts ut kontinuerligt.

De barn som har ett annat modersmål än svenska ska också få möjligheten till att utveckla sin kulturella identitet och sin förmåga att kunna kommunicera på såväl svenska som på sitt modersmål. I Gustafs är det inte många barn med annat modersmål om vi jämför oss med centrala Säter. Under verksamhetsåret har pedagogerna arbetat utifrån barnens mognad och tagit hjälp av vårdnadshavarna för att lära sig vissa ord på barnets modersmål. Satt upp ”välkommen” på ytterdörrarna, lånat böcker från biblioteket med barnets modersmål som de har kunnat låna hem. Avdelningar med äldre barn har titta på film, lyssnat på andra språk och tagit del av olika kulturer .

Matematik grundläggs också i förskolan och barnen har stort intresse för siffror och att räkna. Många av de äldre barnen knäcker också koden för addition och subtraktion och allt sker genom leken. T.ex., i att spela spel, leka affär, räkna och dra ifrån äppelbitar osv. Att

arbeta med matematiska termer och former, begrepp och tidsuppfattning visar också barnen intresse för. Att tex. leta efter cirklar ute i skogen kan var en aktivitet för att leka in begreppet och göra uppdraget lustfullt.

Ett flertal av pedagogerna har gått utbildning inom NTA och arbetar med Luft, ljud och vatten och gör olika experiment eller får uppdrag från draken Berta. Vilket kan ske både inne på förskolan eller ute på gården eller i skogen.

Teknik i vardagen och i leken handlar t.ex. om att lära sig bygga med träklossar så att det inte rasar. Pedagogerna är med som stöd för att utveckla leken genom att diskutera och ställa frågor eller vara en förebild, genom att visa olika byggtekniker. Barnen har fått skapa med olika material, undersöka och ta reda på hur olika saker fungerar, med hjälp av litteratur och sökning på nätet. Pedagogerna har gett barnen tid till att reflektera och komma med egna tankar, funderingar och lösningar. Lära sig att klippa med en sax kräver mycket träning för att klara av den tekniken, likaså att få till rätt penngrepp för att kunna skriva.

För det yngre barnet ges det möjlighet till att klättra upp på stegen till skötbordet, kräver viss teknik och koordinationsförmåga.

Många avdelningar har arbetat med temaarbeten kortare eller längre perioder. Tex dinosaurietema, där alla utvecklingsmålen vävs in i temat. (Matematik, natur & teknik, språkutveckling kopplat till läroplanens mål genom pedagogisk dokumentation)

Att vistas i naturen är också en del av vardagen och att arbeta tex med matematik ute i skogen går lika bra. Ett lärande sker också i den fria lek och i de styrda aktiviteterna. Att arbeta med naturvetenskap är något som utvecklats, allt från större experiment till små i vardagen. En avdelning byggde en vulkan som fick ett utbrott och sprutade lava, eller att måla ute på snön, vad händer osv. Verksamheten fortsätter ute på gården och pedagogerna vill att barnen ska få undersöka, skapa och utforska under hela dagen. Att tex. göra en ritning inne på avdelningen över något som ska snickras ute, gör att den pedagogiska verksamheten följer med ut. Samtliga förskolor arbetar med Grön Flagg och har mål att arbeta efter. Matspanarna är ett projekt som startade för ett par år sedan. Där de äldre barnen får ta del av hur mat produceras och besök på bondgårdar i Sätters kommun ingår. Barnen arbetar också med matspanarna på förskolan. Det finns ett utarbetat material som är framtaget. Förskolecheferna i kommunen tycker det här arbetet och kunskapen är betydelsefull för barnen och önskar att det kan fortlöpa.

Under 2016 implementerades ett nytt material för utvecklingssamtalen med vårdnadshavarna, gäller för samtliga förskolor i Sätters kommun. Underlaget utgår från läroplanens strävansmål och det är viktigt att vårdnadshavarna får kännedom om läroplanens innehåll.

Varje år i samband med utvecklingssamtalen får vårdnadshavarna svara på en enkät om verksamheten.

Analys

I den dagliga kontakten med vårdnadshavarna berättar pedagogerna vad barnet har fått vara med om under dagen. Att i stället uttrycka sig i termerna, i barnets utveckling, utmaningar, lärt sig osv. skulle kunna göra vårdnadshavarna mer uppmärksamma på återkopplingen pedagogerna ger.

Diskussionerna kring rapporten språkets betydelse för barns utveckling och lärande, och att avdelningarna svarade på samma enkät två gånger om språklig miljö i förskolan har gjort att en medvetenhet om hur viktigt det är att arbeta med språket i förskolan har ökat bland pedagogerna i Gustafs. När pedagogerna svarade på enkäten andra gången satte sig många på en högre nivå men även några valde lägre nivå och det gjordes utifrån att de fått en större insikt i hur man kan arbeta vidare med språket på sin avdelning. För att bli påmind om arbetet med den språkliga utvecklingen kommer vi att fortsätta med enkäten två gånger under verksamhetsåret. Pedagogerna vill utmana sig själva och sträva mot att uppnå en högre nivå på enkäten.

Pedagogernas reflektioner efter utvärderingsdagen i oktober är att mer fokus läggs på att diskutera efter en sagoläsning, att matsituationen är ett bra tillfälle att utmana barnen t.ex. genom att prata i gåtor. Ex. ”Vad tänker jag på? Den är grön och lång, bor i vattnet, har fyra ben och vassa tänder”. De äldre barnen visar stort intresse för denna aktivitet och pedagogerna hör att de utvecklat sitt språk och kan uttrycka sig mer och sätta ord på saker och ting och gåtorna blir svårare och svårare.

Pedagogerna har sett på barnen att de är mer intresserade, genom att de sätter sig och läser högläsning för varandra. Med små enkla medel kan språkträning och språkutveckling ske naturligt i vardagen. En avdelning har laminerat in olika bilder så att barnen själva kan berätta sagor för varandra och ser att barnen gärna väljer den aktiviteten. Barn som inte visat intresse förut för sagoläsning har nu fångats. Äldre barn berättar sagor för de yngre barnen och språkutveckling sker genom leken.

En pedagog reflekterade om teknik på en småbarnsavdelning. Hon såg ett barn som vände en dockvagn upp och ner för att undersöka hur hjulen snurrade. Hade hon inte reflekterat över att det är teknik och att som pedagog måste man vara medforskande, hade hon inte stannat upp och reflekterat över händelsen, att det var teknik hade hon bett barnet vända vagnen igen.

Åtgärder för utveckling

Ordna träffar/forum där pedagogerna kan diskutera och tipsa varandra om arbetet med språket. Ett tillfälle ges i december med en workshop där varje avdelning presenterar sitt arbete och kollegorna kan fånga upp det som kan utveckla sin avdelning.

Sagopåsar ska pedagogerna utveckla vidare, det uppskattas och fånglar barnen. Barn och pedagoger fantiserar och dramatisera sagor. Utvecklar språket genom att pedagogen medvetet tänker på innehållet, inför nya ord, begrepp ordningstal osv.

Leklådorna ska uppdateras och introduceras med utbud som utvecklar språket och fantasin. Tex. en låda som innehåller olika verktyg.

Rollek är också något som de ska arbeta vidare med. Erbjud material som utvecklar barnets språk men nya begrepp och uttryck.

Avdelningarna kommer att arbeta med sin miljö för att skapa en språkstimulerande lärmiljö som inbjuder till läsning.

Arbetet med Babblarna kommer att fortsätta och pedagogerna har många idéer kring utveckling, att väva in matematik, teknik och naturvetenskap.

Ansvar och inflytande

Förskolan ska sträva efter att varje barn ska få möjlighet att uttrycka sin åsikt och efter förmåga vara med och påverka sin situation.

Under ett verksamhetsår sker ett antal intervjuer med barnen för att göra dem mer delaktiga och ha inflytande för att kunna påverka sin lust att lära. Även intervjuer som handlar om trygghet görs inför arbetet med att upprätta en ny plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Att varje individ medverkar och får ta ansvar för det egna lärandet och att var och en ges möjligheten att kunna påverka olika vardagsfrågor som känns viktig (citat ur läroplanen för förskolan, Lpfö-98)

Förskolan vilar på demokratins grund. Verksamheten i förskolan ska främja barns möjligheter att aktivt utöva sina rättigheter kring delaktighet och inflytande. Det går hand i hand med att lära sig genom demokrati och mänskliga rättigheter, och demokratisk kompetens utvecklas i samspel mellan människor.

I Säter har vi arbetat fram ett gemensamt material inom förskolan, som vi arbetar efter och kallar ”den goda förskolan”. Syftet är att främja likvärdighet och kvalitet, alla barn ska ha samma förutsättningar. I Säter har vi samma målbild vad vi vill att barnet ska ha med sig för kunskaper när det lämnar förskolan. Det ger även en trygghet för pedagogerna med gemensamma riktlinjer.

Barnen har erbjudits möjligheten till inflytande genom olika valsituationer i vardagen, t.ex. vilken frukt de vill ha, vilka sånger som ska sjungas, vart de ska leka ute, leken inne mm. Vissa arbetslag arbetar med ett tema en hel termin efter barnens intresse och väver in förskolans mål. Genom leken lär barnen samtidigt som de ges möjlighet att påverka sin var-

dag. På en förskola fanns det i våras en igelkott på gården som sedan fick ungar. Stor nyfikenhet och lust att veta mer blev barnens reaktion. De tittade på film om igelkotten, läste böcker och tog reda på fakta kring djuret. Ett stort engagemang bland alla barn, små som stora. Det blev ett projekt som varade så länge igelkottsmamman bodde kvar på förskolegården. Pedagogerna lyssnade in och barnen hade inflytande på verksamheten.

Pedagogerna är lyhörda på barnens åsikter och tankar och önskan till inflytande. Det är synliggjort i dokumentation. Pedagogerna till de äldre barnen intervjuar barnen för att alla ska komma till tals och få påverka vad de vill göra. Det kan handla om att snickra, åka skridskor osv. Det följs sedan upp och dokumenteras.

Pedagogerna är förebilder vars förhållningssätt påverkar barnens förståelse och respekt. Att utveckla barnens lärande för demokrati och mänskliga rättigheter sker genom att låta dem öva sig i att argumentera, lyssna, sätta sig in i någon annans perspektiv, visa förståelse och empati och diskutera. Fler avdelningar har infört drama för att göra det mer konkret för barnen. Att det först spelas upp en situation som sedan ska redigeras om till en mer positivt agerande. Barnen får ge förslag och diskutera fram bra lösningar eller gå in i rollen själv och visa hur man tex. är en bra kamrat.

Att barnen får ta ansvar och inflytande är något som ingår i vår verksamhet, t.ex., vid samlingen, vid konflikter mm. Det märks på pedagogerna, de ställer frågor, reflekterar tillsammans med barnen och är nogga med att alla är lika viktiga och har rätt till inflytande.

Att ge barn ansvar efter ålder och mognad, tro på att barnet är kompetent. Alla barn vill lära sig och pröva. T.ex. ett barn på 1,5 år kan bre sin egen smörgås bara det får pröva och träna.

Analys

Upplevelsen är att barnen är mycket mer delaktiga i sin vardag och påverkar den genom att få komma med förslag som sedan följs upp och synliggörs, att det är det enskilda barnets önskemål. Exemplet på igelkottsprojektet som barnen hade inflytande kring gjorde att barnen lärde sig mycket fakta kring djuret, nyfikenhet väcktes att veta mer. Efter semestern fanns hon inte kvar och andra känslor och funderingar kom hos barnen som pedagogerna samtalade med barnen om.

I förskolan har vi blivit mer flexibla och lyhörda på barnen, vill inte något barn vara med på samlingen är det helt okej om de vill pussla i stället osv.

Många vårdnadshavare funderar kring inflytande och att barnet ska få vara med och påverka. Det är en balansgång mellan att sätta gränser eller ha inflytande.

Under höstens föräldramöte på Storhaga pratade specialpedagogen om att sätta gränser och att ge barnen valmöjligheter, att det inte är samma sak. Mora by och Konvaljens vårdnadshavare fick ta del av det hösten 2015. Det har skett en stor utveckling på alla avdelningar och pedagogerna har kunnat påvisa barnens delaktighet och inflytande, genom doku-

mentation. Pedagogerna har lyssnat in barnen och deras intressen, tagit tillvara det och involverat dem i genomförande och sedan utvärderat tillsammans med dem, både enskilt och i grupp. Pedagogerna hör barnen berätta om att ”det här fick jag bestämma om” vilket gör att barnen ser mer nöjda och stolta ut för sina prestationer.

Åtgärder för utveckling

Pedagogerna ska fortsätta utvecklingen med pedagogisk dokumentation genom att läsa litteratur, diskutera och ha erfarenhetsutbyte mellan avdelningarna och förskolorna. Hur de kan synliggöra barnets ansvar och inflytande av verksamheten.

Samverkan mellan förskola och hem

Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmet.

Att förskolan utformas så att alla föräldrar ges möjlighet att påverka innehåll och verksamhet, på ett sådant sätt att de upplever deras insatser är av betydelse för barnets utveckling och lärande i förskolan (citat ur läroplanen för förskolan, Lpfö-98)

Inskolningen är för många första mötet med förskolan och att starten blir positiv för både barn och vårdnadshavare är av stor betydelse. Pedagogerna har ICDP och samtalsmetodik med sig som stöd för att bygga upp en god relation.

I möjligaste mån genomförs ett samtal med varje barns vårdnadshavare före inskolningens början. Detta för att i lugn och ro kunna samtala kring barnet och verksamheten på förskolan.

Under inskolningen är vårdnadshavaren med och får en inblick i barnets dag på förskolan, knyter goda relationer till pedagoger och barn, som gör dem trygga vilket påverkar det egna barnet. Längden på inskolningen är individuell och vårdnadshavarnas behov och önskemål tillgodoses.

Efter ett antal veckor efter inskolningen sker ett uppföljningssamtal, där vårdnadshavaren kan lämna synpunkter och ställa frågor.

I Säter kommun har vi gemensamma riktlinjer för inskolningen.

Vi välkomnar vårdnadshavare som vill närvara en dag på förskolan, vilket inte är så vanligt men det förekommer då och då att någon är med en dag.

Resultatet från föräldraenkäten påvisar att föräldrar känner sig välkomna på förskolan. Genom personalens goda förhållningssätt och att de är tillmötesgående resulterar till ett varmt och öppet klimat. Även att det sker ett samarbete kring barnets fostran.

Tabell 5. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97,8%)

	2016
<i>Jag känner mig välkommen att närvara på mitt barns förskola:</i>	99%
<i>Jag upplever att personalen och jag som förälder samarbetar bra kring mitt barns fostran</i>	99%

Två samtal med vårdnadshavarna planeras in under ett år. På vårterminen får vårdnadshavarna ta del av barnets utveckling mer ingående och barnen deltar i samtalen, med undantag för de allra yngsta. Några är dock med när portfolio och dokumentation synliggörs och är delaktiga en stund. På höstterminens samtal bjuds vårdnadshavaren mer in till diskussion och de får ge en bild av sitt barn, vart det befinner sig i utvecklingen och vad barnet har för intressen.

Tabell 6. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97,8%)

	2016
<i>Jag får fortlöpande information om mitt barns utveckling</i>	97 %
<i>Personalen känner till mitt barns förutsättningar och behov</i>	98 %
<i>Personalen ger mitt barn nya utmaningar så hon/han kan lära sig något nytt</i>	97 %

Föräldramöte är ett forum för dialog och inflytande som anordnades i september månad och förskolechefen pratade om verksamheten i Gustafs förskole område. Att det ständigt pågår ett lärande och att varje del av ett barns vardag har av betydelse för barnets fortsatta utveckling, att de ska blir självförsörjande vuxna människor.

Alla avdelningar skriver månadsbrev till vårdnadshavarna där verksamheten kopplas till läroplanen och de prioriterade målen i enheten.

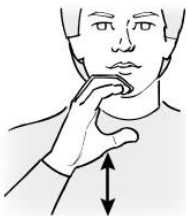

Ex. ur ett stycke från ett månadsbrev, avdelning med de yngsta barnen.

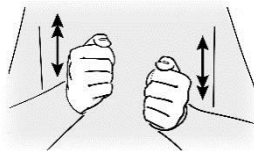
Språkutveckling:

Vi försöker att utveckla språket i våra mest vardagliga situationer. När vi samtalar med barnen så utökar vi våra meningar så att barnen ska få ett större ordförråd och mer förståelse om vad saker är. Till exempel, "Tvätta händerna vid handfattet" "Jag ser att du har en blå bil" Vi börjar även använda oss av mer och mer tecken som stöd. Redan nu kan många av barnen mjölk och vatten, och använder tecken flitigt vid matbordet.

VATTEN

MJÖLK

Förskolan ska stäva efter att varje barn: utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner

Från läroplanen för förskolan, Lpfö 98, reviderad 2016 2:2 Utveckling och lärande

Storhaga förskola som prövar webbverktyget Pluttra kan göra dagliga utskick till vårdnadshavarna för att göra dem mer delaktiga i verksamheten.

I Gustafs förskole- och skolområde har vi ett gemensamt brukarråd med representanter av föräldrande, föräldrar, samt rektor, förskolechef, personal och elever.

Förskolechefen är i verksamheten minst en gång i vecka för att kunna bygga upp kontakter och fånga upp frågor som vårdnadshavarna har. Det finns kontaktuppgifter på avdelningarnas anslagstavlor så det vet vart de kan vända sig för att lämna synpunkter eller har frågor.

Tabell 7. Enkäten har en 4 gradig skala, där 1 är lägst och 4 är max samt är resultatet som visas nedan (svarsfrekvens 97,8%)

	2016
<i>Jag vet vart jag ska vända mig att framföra mina synpunkter eller klagomål på förskolan.</i>	95%

Analys

Pedagogerna lägger stort fokus på mötet med vårdnadshavarna och det diskuteras med jämna mellanrum i olika forum, för att förbättras.

Frågan har lyfts på höstens föräldramöten och på förskolan Storhaga kom ett konkret exempel på hur vårdnadshavarna tänker och tycker. Storhaga har under året prövat på ett webbverktyg som heter Pluttra. Det ökar kommunikationen till vårdnadshavarna och bilder och texter kan skickas ut på ett smidigt sätt och vårdnadshavarna kan se det i en app i sin mobiltelefon.

Det nya underlaget till utvecklingssamtalen kommer ta några år innan pedagogerna känner sig trygga med det. Det krävs att pedagogen kan sätta ord på lärandet och barnets utveckling kopplat till förskolans strävansmål i läroplanen och beskriva hur förskolan erbjuder barnet utveckling

Extra samtal med vårdnadshavare när behov uppstår och förskolan beskriver sitt arbete kring barnet leder till ett gemensamt förhållningssätt mot barnet. I vissa samtal är specialpedagogen med som stöd och ger sin bild av barnet. Hitintills har det visat sig vara ett bra beslut att bjuda in vårdnadshavarna till ett mer samarbete kring barnet. Vårdnadshavarna är lyhörda och positiva till förskolans arbete. Goda resultat blir det mycket fortare när ett samarbete mellan hem och förskola sker.

Genom att förskolechefen deltar i verksamheten och barnen känner sig trygga är det oftast inga problem för vårdnadshavaren att passa på att ställa frågor eller framföra synpunkter. Det är ett sätt att arbeta för ett vara lyhörd och fånga upp det på plats och det är lättare att diskutera på förskolan än att ringa tycker många.

Några väljer att ringa eller skicka mail för att få svar på sina frågor, be om råd eller framföra synpunkter och det är väldigt sällan någon är missnöjd med något vilket tyder på att pedagogerna kan ge bra återkoppling på det vårdnadshavarna frågar om.

Månadsbrev till vårdnadshavarna har utvecklats och det genom att pedagogerna har delgett varandra goda exempel och målet att få vårdnadshavarna medvetna om den pedagogiska verksamheten.

Feedbacken från vårdshavarna som ingår i Pluttra projektet är övervägande positivt och de känner sig mer delaktiga och kan samtala med barnet hemma om dagen på förskolan. Kan visa bilder och barnet är också mer delaktig och kan berätta om sina upplevelser.

Åtgärder för utveckling

Pedagogerna kommer diskutera i utvecklingssamtal hur vårdnadshavarna tänker när det gäller att förskolan ska stödja barnets sociala utveckling. Under VT- 17 kommer Konvaljen och Mora by att implementera Pluttra. Utbildning för pedagogerna och ett föräldramöte kommer att hållas.

Övergång och samverkan

Enligt läroplanen ska förskolan sträva efter att bygga upp ett nära samarbete med förskoleklass och fritidshem. Det är förskolan som ska hitta former för att avrunda och avsluta förskoleperioden och stötta barnen i en övergång till en ny verksamhet. De barn som behöver särskilt stöd ska i övergången uppmärksammas så att arbetet kan fortlöpa.

De flesta förskolebarnen går vidare till Enbacka skola, och övergången känns naturlig såväl som för barn, föräldrar och pedagoger.

Förskolans pedagoger planerar och förbereder barnen under sista året på förskolan. Arbetar med att de ska bli mer självständiga och våga tro på sin egen förmåga.

Planerade besök i skolans lokaler så som i gymnastiksalen, äta lunch i matsalen, besök på biblioteket och lek ute på skolgården är en del i förberedelse till övergången.

Det är ett nära och gott samarbete mellan förskola och skola, förskolechefen och rektorn tycker det är en viktig fråga och planerade ett utbildningstillfälle för att bygga broar mellan pedagogerna och lärarna för att underlätta vid övergångarna. I augusti 2016 startade terminen med en halv dag tillsammans med förskolan och skolans personal.

Under året har också två förskollärare som har behörighet som lärare fått tjänstledigt och prövat på att arbeta i skolan. En pedagog från fritidshemmet arbetar i förskolans verksamhet för att pröva på det. Det bidrar till ökat samarbete och en förståelse för varandras verksamheter och vi kan lära av varandra.

Vårdnadshavarna blev inbjudna till att besöka skolan, fritidshemmet och träffa lärare och pedagoger innan övergången. Barnen blev inbjudna till planerade besök och har tillsammans med förskolans pedagoger gjort skolbesök och på fritidshemmet för att lära känna miljön och den nya personalen.

Även brukarråd som förskolan och skolan har tillsammans är syftet att bygga broar för att utvecklande samarbetet och en samhörighet för barn och elever i Gustafs, där förskolechef och en pedagog deltar samt föräldrar representanter från alla förskolorna.

Under fyra veckor på sommaren under semestertiden slår förskolorna ihop sig och är på Storhaga förskola. Några elever från Enbackas fritidshem och en pedagog var närvarande i samma lokaler.

Arbetet med Barnkonventionen som sker i kommunen är också bra utifrån aspekten att förbereda barnet inför övergången. I Gustafs bjuder eleverna i åk 5 in 5 åringarna under en förmiddag för att arbeta med ämnet. Barnen knyter kontakter med de äldre barnen som sedan kommer vara äldst på skolan när de börjar. Det är en trygghet för barnet att ha någon att vända sig till för att få stöd och hjälp.

För att utvärdera övergången från förskola till förskoleklass sker ett uppföljningsmöte med pedagoger från både förskola och skola, specialpedagog, rektor och förskolechef. De åtgärder som kommer upp tas med vid nästa övergång. Det kan handla om fler besök eller att informationsflödet till förskolan måste förbättras. När vårdnadshavarna får information ska förskolan också få ta del av det.

I enheten finns det en avdelning som arbetar med inkludering och överlämningen till pedagogerna i förskoleklassen gjordes lite mer grundligt. Målet var att överföra pedagogiken till pedagogen, så att lärandet inte stannade upp. Fritidspedagogen gjorde tätare besök i barngruppen. Innan vårterminens slut introducerades en vikarie i förhållningssättet som sedan följde med över till förskoleklassen för att finnas som ett stöd i gruppen och stötta.

Dagbarnvårdarna bjöd in sina barn som börjat i förskoleklassen under en eftermiddag i oktober. Det var ett uppskattat besök från både barn och vårdnadshavare. Barnen hade mycket att berätta och reflektera kring sin tid hos dem. De berättade också om skolans värld för blivande förskoleklassbarn.

Analys

Årets olika besök som genomförts ger barnen en trygghet inför övergången. De blir bekanta med skolans miljö och har en liten förkunskap inför övergången. Många barn har syskon eller andra personer som de känner och det ger dem också en trygghet.

Fortsätta det goda samarbete som finns i Gustafs. Många pedagoger och lärare känner varandra vilket bidrar till en tryggare och lättare övergång.

Upplevelsen är att alla barn har fått en bra övergång och det har skett efter barnets egna behov.

De barn som behövt extra stöd har fått det genom att pedagogerna är extra lyhörda på barn och vårdnadshavarna inför övergången. Extra besök eller samtal har erbjudits.

En utveckling som skett är att pedagoger från fritids har varit med och byggt upp relationer med barnen ute på förskolan. Har varit väldigt positivt från barnens sida. Det har pratats positivt och längtat till att de ska få komma till fritids och ha roligt.

En annan viktig betydelse är att förskolechefen har sitt kontor på Enbacka skola och har byggt upp ett gott samarbete med skolans lärare och pedagoger. Frågor och funderingar som dyker upp inför övergången kan lösas snabbt på plats.

Åtgärder för utveckling

Arbeta mer konkret med stadieövergångarna från förskola till förskoleklass. Skapa forum för erfarenhetsutbyte och diskussionsstunder för att ha en gemensam syn på barnet. Vilka förväntningar förskolan och skolan har inför övergången. Vad ska det enskilda barnet ” ha med sig för kunskaper”? Genom att få en röd tråd i lärandet från barn i förskolan till eleven i grundskolan. I januari 2017 kommer en halv dags kompetensutveckling genomföras för förskola och skola kring språkstimulering. Kommunens tal språk och hörselpedagog kommer inleda dagen, sedan kommer diskussioner och erfarenhetsutbyte ske i tvärgrupper.

Förskolechefen och rektorns vision är att kunna arbeta med den röda tråden från förskola till skola. Under 2017 blir det genom språk och kommunikation. Arbeta mer intensivt med stadieövergångarna från förskola till förskoleklass. Skapa forum för erfarenhetsutbyte och diskussionsstunder för att ha en gemensam syn på eleven. Vilka förväntningar förskolan och skolan har inför övergången. Vad ska det enskilda barnet ” ha med sig för kunskaper”? Genom att få en röd tråd i lärandet från barn i förskolan till eleven i grundskolan. I januari 2017 kommer en halv dags kompetensutveckling genomföras för förskola och skola kring

SÄTERS KOMMUN

BARN- OCH UTBILDNINGSS-
NÄMNDEN

språkstimulering. Att arbeta med den röda tråden från förskola till skola. Kommunens tal
språk och hörselpedagog kommer inleda dagen, sedan kommer diskussioner och erfaren-
hetsutbyte ske i tvärgrupper.

Nästa steg inför 2017 är att implementera de tre strategierna som är beslutade att alla inom
BUN ska arbeta med. Gustafs förskola och Enbacka kommer samverka kring strategierna
för att varje enskilt barn ska kunna nå en högre måluppfyllelse.

Varje strategi har en aktivitetsplan som kommer kräva en större samverkan mellan våra
verksamheter.

Strategierna är:

- Inkludering
- Kommunikation
- Organisation

Sammanfattning av åtgärder för utveckling 2017-2018

Enhetens prioriterade mål kommer att fortlöpa under två år.

- Läroplanen för förskolan (Lpfö- 98, reviderad 2010)
- Språkutveckling
- Matematik, natur och teknik
- Pedagogisk dokumentation/synliggöra barnets lärande

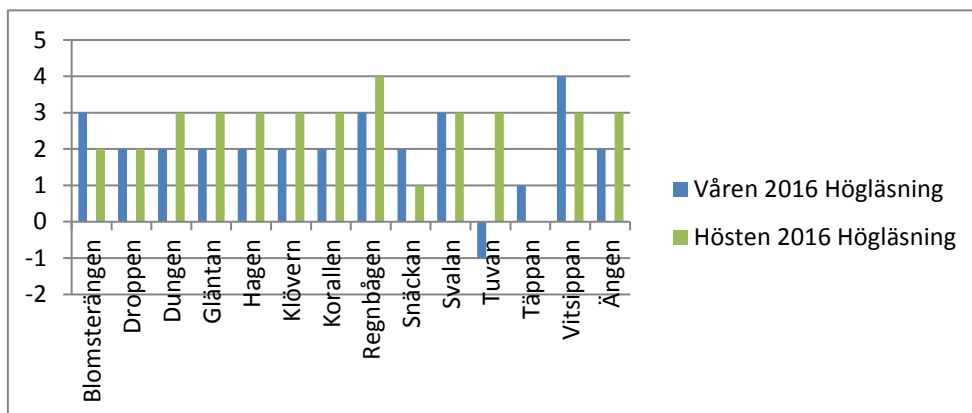
Åtgärder för utveckling:	Aktivitet:	Ansvarig:	Utvärderas:
Inspirera fler förskollärare till utbildning för att kunna ta emot elever och bli partnerförskola framöver	VFU utbildning	Förskolechef	Sträva mot målet tills vi kan ansöka om partnerförskola
Att alla pedagoger känna trygghet i läroplanens strävansmål och kopplar dem till verksamheten	På Apt och planeringsdagar diskutera målen-kollegialt lärande	Förskolechef	VT 2018
Implementera nya årshjulet	Förankrad hos pedagogerna	Förskolechef/biträdande förskolechef	VT 2017
Dialog med vårdnadshavarna om att förskolan ska stödja barnets sociala utveckling	Utvecklingssamtal	Pedagogerna	VT 2017
Trygghetsvandring	barn från 2 års ålder och uppåt	Pedagogerna	Ht 2017
Kartläggning språklig miljö	Enkät, 2ggr/år	Biträdande förskolechef	VT 2018
Kollegialt lärande	Forum för erfarenhetsutbyte	Förskolechef och pedagoger	Dec. 2016
språkutveckling	Sagopåsar leklådor, rollek	Pedagogerna	Ht-17
Språkstimulerande lärmiljö. Inbjuder avdelningen till det, vad behöver göras.	Utifrån barngruppens mognad	Pedagogerna	Vt-18
Övergång och samverkan	Röda tråden- Implementera strategierna utifrån aktivitetsplanerna	Förskolechef, biträdande förskolechef	Vt-2018

Bilaga 1 Enkätresultat språklig miljö på förskolorna i Gustafs.

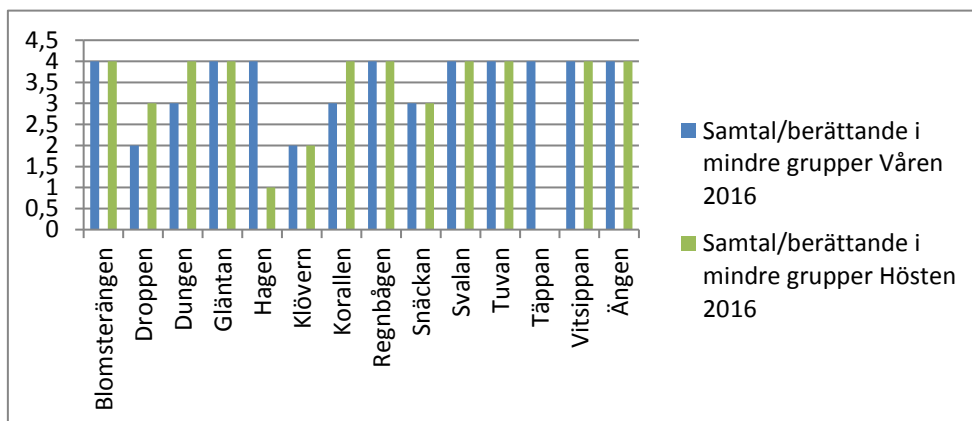
Högläsning

Pedagogerna skattade sig själva på avdelningen i vilken nivå de arbetar med högläsning från nivå 1 för enbart högläsning upp till nivå 4 där de dokumenterar och reflekterar över barnens språknivå. Det fanns även möjlighet att välja ”kan inte uttala oss i frågan”.

Samtal/berättande i mindre grupper

Pedagogerna skattade sig själva på avdelningen i vilken nivå de arbetar med samtal/berättande från nivå 1 där samtal enbart sker spontant upp till nivå 4 där de reflekterar över barnens samtal och sitt eget förhållningssätt. Det fanns även möjlighet att välja ”kan inte uttala oss i frågan”.

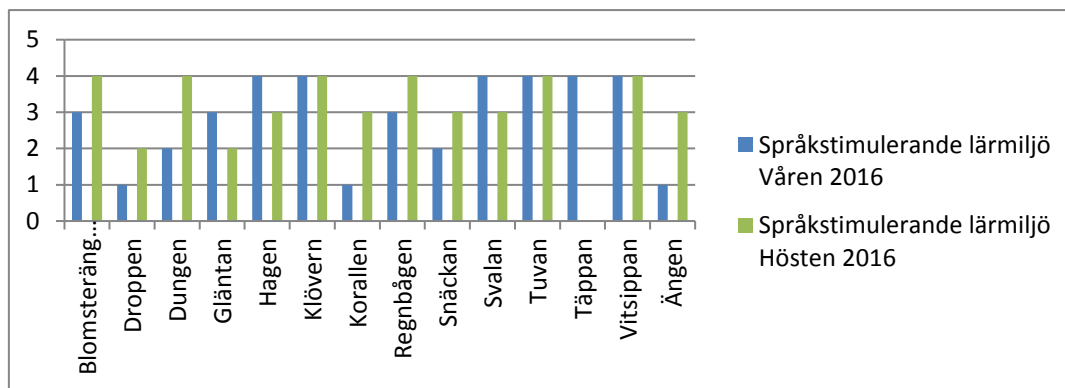

Språkstimulerande lärmiljö

Med lärmiljö menas såväl inredning och material som bilder, spel och annat som stödjer och stimulerar barns tal och språkutveckling.

Pedagogerna skattade sig själva på avdelningen i vilken nivå de arbetar med Språkstimulerande lärmiljö från nivå 1 där det finns en del språkstimulerande material tillgängligt för barnen upp till nivå 4 där dokumentation används för analys och utvärdering av hur miljö och material på bästa sätt stimulerar barnets språkutveckling. Pedagogerna reflekterar tillsammans över hur miljön kan skapa bra förutsättningar för språkutveckling. Det fanns även möjlighet att välja ”kan inte uttala oss i frågan”.

Språkstimulerande aktiviteter

Med språkstimulerande aktiviteter menas till exempel språklekar, rim och ramsor, spel, dramalek, sång, bilder och berättelser

Pedagogerna skattade sig själva på avdelningen i vilken nivå de arbetar med Språkstimulerande aktiviteter från nivå 1 där språkstimulerande aktiviteter förekommer då och då upp till nivå 4 där pedagogerna reflekterar över sitt eget förhållningssätt på vilket sätt de vuxna är modeller för barnen. Språkstimulerande aktiviteter planeras utifrån barnens aktuella behov. Det fanns även möjlighet att välja ”kan inte uttala oss i frågan”.

